1 Μαΐου 2026

Προφήτης Ιερεμίας

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές





Προφήτης Ιερεμίας

Εορτάζει στις 1 Μαΐου εκάστου έτους.

Ψυχαὶ λιθώδεις καὶ ξέναι θείου φόβου,

Λίθοις ἀνεῖλον θεῖον Ἱερεμίαν.

Πρώτῃ ἐν Μαΐοιο λίθοις κτάνον Ἱερεμίαν.

Βιογραφία

Ο Προφήτης Ιερεμίας γεννήθηκε πιθανώς κατά το 650 π.Χ., στην μικρή πόλη της φυλής Βενιαμίν Αναθώθ, βορειοανατολικά της Ιερουσαλήμ. Ο πατέρας του ήταν ιερέας και ονομαζόταν Χελκίας. Ανατράφηκε στην ιερατική αυτή οικογένεια με αυστηρότητα. Μελετούσε τους προ αυτού Προφήτες Ησαΐα και Ωσηέ. Νεότατος στην ηλικία, περίπου 23 – 25 ετών, περί το 627 – 625 π.Χ., καλείται από τον Θεό στο προφητικό αξίωμα. Ανταποκρίνεται στο θέλημα του Κυρίου και έτσι το όνομά του (Ιερεμίας), που σημαίνει ο Θεός ανυψώνει ή καθιστά, εκφράζει και την αποστολή του.

Κατάπληκτος από την τιμή αυτή ο Ιερεμίας, αρνείται την υψηλή τιμητική κλήση, προβάλλοντας τις ασθενείς νεανικές του δυνάμεις. Ο Θεός όμως ενισχύει αυτόν υποσχόμενος, όχι υλικές αμοιβές και τιμές, αλλά το πολυτιμότερο όλων: τη βοήθειά Του. Ο Ιερεμίας υπακούει.

Ο Προφήτης Ιερεμίας καθαγιάσθηκε πριν από τη γέννησή του, όπως γράφει ο Άγιος Ιερώνυμος. Πράγματι, στην αρχή του προφητικού του βιβλίου ο Ίδιος ο Θεός του λέγει: «Προ του με πλάσαι σε εν κοιλία επίσταμεί σε και προ του σε εξελθείν εκ μήτρας ηγίακά σε, προφήτην εις έθνη τέθεικά σε».

Σε τέσσερις περιόδους δυνάμεθα να διαιρέσουμε την δημόσια δράση του. Πρώτον, επί του βασιλέως Ιωσίου προ της μετερρυθμίσεως (627 – 621 π.Χ.), δεύτερον, επί του βασιλέως Ιωακείμ μέχρι του Σεδεκίου (609 – 598 π.Χ.), τρίτον, επί Σεδεκίου (598 – 586 π.Χ.) και τέταρτον, μετά την άλωση της Ιερουσαλήμ και την αιχμαλωσία του Σεδεκίου.

Μετά την καταστροφή του βασιλείου του Ισραήλ, το βασίλειο του Ιούδα, όπου βρισκόταν ο Προφήτης Ιερεμίας, τελούσε υπό την επίδραση των Ασσυρίων, όχι μόνο πολιτικά αλλά και θρησκευτικά. Η πολυθεΐα των Ασσυρίων είχε εισχωρήσει

στους Ιουδαίους, διότι ο βασιλέας Μανασσής (693 – 639 π.Χ.) ήταν υποτελής των Ασσυρίων και είχε παραδοθεί σε θρησκευτικό συγκρητισμό και σε ειδωλολατρία. Όσες πόλεις υπήρχαν στην Ιουδαία, τόσοι ήταν και οι θεοί, όσοι οι δρόμοι της Ιερουσαλήμ, τόσα θυσιαστήρια του Βαάλ. Υπήρχε η ειδωλολατρία του Μολώχ με τα ανθρώπινα θύματα. Στις αυλές του ναού ήταν θυσιαστήρια των Ασσυρίων θεών και το είδωλο της Αστάρτης. Ο Ιερεμίας, επί της βασιλείας του Ιωσίου, από το 627 π.Χ., επέρχεται κατά της πολυθεΐας κηρύσσοντας τον Ένα και Μόνο Αληθινό Θεό και στηλιτεύοντας τη διαφθορά. Εκτός της ειδωλολατρίας και ανηθικότητας, ο Ιερεμίας πολεμάει κατά την περίοδο αυτή και τους ψευδοπροφήτες, οι οποίοι παραπλανούσαν τον λαό με ψευδείς προφητείες. Ο Προφήτης διαισθάνεται κάποια μεταβολή του λαού, κάποια μετάνοια, διότι στην πρόσκληση του Θεού, ο λαός απαντά: «Ὁδοῦ, πρὸς Σὲ ἔρχομαι». Η μετάνοια όμως αυτή ήταν πρόσκαιρη λόγω της ανομβρίας. Ο Προφήτης πονάει, υποφέρει. Περιέρχεται σε απόγνωση. Όμως η μακροθυμία του Θεού δεν εξαντλείται. Ο Θεός συμβουλεύει τον Προφήτη να ερευνήσει την υπό του κακού τρυγηθείσα άμπελο, το λαό Του, μήπως εύρει ρώγα σταφυλιού, κάποιον άνθρωπο ευσεβή, ατρύγητο από το κακό. Έτσι τονίζεται η μεγάλη αξία του ανθρώπου. Ο Προφήτης δεν βρίσκει δυστυχώς καμία ρώγα σταφυλιού ατρύγητη από το κακό. Στην άκαρπη αυτή προσπάθεια του Προφήτη, ο Θεός συνιστά σε αυτόν και πάλι να συνεχίσει την εργασία του, για να πεισθεί και ο ίδιος ο Προφήτης για το αδιόρθωτο του λαού και τη δίκαιη τιμωρία του. Ο Θεός παρομοιάζει τον Προφήτη με μεταλλουργό που δοκιμάζει τα μέταλλα και φροντίζει από το μείγμα να εξαγάγει αυτά που είναι ευγενή, δηλαδή το χρυσό και τον άργυρο. Μάταια όμως.

Εδώ τερματίζεται η πρώτη περίοδος της δράσεως του Προφήτη Ιερεμία. Κατόπιν έρχεται η κατάλυση του Ασσυριακού βασιλείου διά της πίστεως της Νινευή το 621 π.Χ. Ο ευσεβής βασιλέας Ιωσίας, επωφελούμενος από την κατάρρευση αυτή, ανέλαβε πολιτική εξωτερικής ανεξαρτησίας και προέβη σε εσωτερικές μεταρρυθμίσεις, για να ορθώσει την πίστη στον Θεό. Ο Ιερεμίας, κατά το χρονικό διάστημα 621 – 608 π.Χ., αποσύρθηκε πιθανότατα σε μόνωση. Χαρακτηριστικό της ασκητικής του ζωής ήταν ότι αυτός «λινοῦν περίζωμα εἶχε μόνον. Ὡς δὲ τὰ εὐτραφῆ τῶν σωμάτων γυμνούμενα φανερωτέραν δείκνυσι τὴν ἀκμήν, οὕτω καὶ τῶν ἠθῶν τὸ κάλλος, μὴ ἀνειλούμενον ἀπειροκάλοις φλυαρίαις, τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐνδείκνυται».

Κατά την δεύτερη περίοδο της δράσης του, επί της εποχής του βασιλέως Ιωακείμ (609 – 598 π.Χ.), ο Προφήτης Ιερεμίας στρέφεται κατά των ατόπων της Ισραηλιτικής θρησκείας. Ο μαγικός χαρακτήρας, τον οποίο απέδιδαν οι Ιουδαίοι στο ναό και στις τελετές, τον ενοχλούσε. Έλεγε δε, ότι «ο ναός, ο οποίος

χρησιμεύει να καλύπτει τα κακουργήματα, είναι όχι ναός Θεού, αλλά σπήλαιο ληστών».

Κατά το πρώτο έτος της βασιλείας του Ιωακείμ, σε κάποια μεγάλη εορτή, εμφανίζεται ο Προφήτης Ιερεμίας στην αυλή του ναού και μέσα στο ενθουσιώδες από τη θέα του ναού πλήθος, προσβάλλει την εσφαλμένη αυτή πίστη, την οποία είχε ο λαός περί του ναού και κηρύσσει την επερχόμενη καταστροφή του ναού. Όλος ο λαός εξεγείρεται και ζητεί τον θάνατό του. Σώζεται με την επέμβαση του Αχικάμ. Μεταβαίνει στο εργαστήριο του κεραμέως και παρατηρεί ότι ο κεραμέας μεταπλάσσει όσα από τα πήλινα δοχεία δεν αρέσουν σε αυτόν. Έτσι, λέγει ο Προφήτης, θα κάνει ο Θεός σε έθνη και ανθρώπους, τα οποία δεν αρέσουν σε Αυτόν. Για την αποφυγή της καταστροφής συνιστά την εσωτερική μετάνοια του ανθρώπου. Άρχοντες και λαός αντιδρούν. Κουρασμένος ο Προφήτης από τους άκαρπους αγώνες του ζητεί τη μόνωση και προβλέποντας την αμετανοησία του λαού του Θεού, προλέγει την καταστροφή του.

Κάποιοι άνθρωποι αποφασίζουν να τον δηλητηριάσουν στην Αναθώθ. Συνωμοτούν εναντίον του και συγγενείς του. Ο Ιερεμίας αποδίδει την σωτηρία του στον Θεό. Στρέφεται κατά των αρχόντων, του βασιλέως Ιωακείμ και των ανακτόρων, των οποίων κηρύσσει την καταστροφή. Όλος ο κόσμος είναι εναντίον του. Προς στιγμήν κάμπτεται, διότι νομίζει ότι έχει εγκαταλειφθεί από τον Θεό και παραπονείται. Συνέρχεται όμως και συνεχίζει το έργο του. Στην αυλή του ναού κηρύσσει και πάλι την καταστροφή του ναού. Το κήρυγμα αυτό προκαλεί αναταραχή. Γι’ αυτό ο στρατηγός του ιερού χώρου του ναού Πασχώρ τον ραβδίζει και τον ρίχνει στη φυλακή. Τα κηρύγματά του γίνονται δεκτά με ειρωνείες. Του απαγορεύουν να επισκέπτεται το ναό. Ο Προφήτης σκέπτεται να εγκαταλείψει τον αγώνα. Η φωτιά όμως του λόγου του Θεού, που είναι μέσα του, δεν τον αφήνει. Κατά το τέλος του 605 π.Χ., μετά την ήττα των Αιγυπτίων στο Χαρκαμύς, επειδή ο ίδιος δεν ήταν δυνατόν να εισέλθει στην αυλή του ναού, δίδει στον μαθητή του Βαρούχ να αναγνώσει στο μέσο της αυλής του ναού, προφητεία, διά της οποίας κηρυσσόταν η καταστροφή του ναού. Όλοι τότε επαναστατούν εναντίον του. Ο Ιερεμίας και ο Βαρούχ κρύβονται, για να μη συλληφθούν. Η προλεχθείσα όμως καταστροφή επήλθε.

Οι Βαβυλώνιοι κατέστησαν φόρου υποτελή, το βασιλέα Ιωακείμ. Αυτός, επιθυμώντας την ανεξαρτησία και αφού παρακινήθηκε από άκριτους ανθρώπους, προκαλεί τη Βαβυλώνιο εκστρατεία κατά της Ιερουσαλήμ. Ο Ναβουχοδονόσωρ

επέρχεται εναντίον του και πολιορκεί την Ιερουσαλήμ. Ο Ιερεμίας μάταια συνιστά στον βασιλέα Ιωακείμ, υποταγή στους Βαβυλώνιους. Ο Ιωακείμ πεθαίνει και η πόλη καταλαμβάνεται και πολιορκείται. Ο ναός καταστρέφεται. Ο άμεσος διάδοχος του Ιωακείμ, ο Ιωαχείμ (Ιεχονίας) πορεύεται σε αιχμαλωσία με τους αξιωματούχους της χώρας και δέκα χιλιάδες από το λαό. Ο βασιλέας Ναβουχοδονόσωρ ορίζει ως διάδοχο του Ιεχονίου, τον Σεδεκία.

Κατά την Τρίτη περίοδο της δράσεως του Προφήτη Ιερεμίου, το 594 π.Χ., απεσταλμένοι των Ιδουμαίων, Αμμωνιτών, Τύρου και Σιδώνος, παρακάλεσαν τον Σεδεκία να συμμαχήσουν κατά των Βαβυλωνίων. Οι ψευδοπροφήτες κηρύσσουν ότι τα ιερά σκεύη του ναού που είχαν κλαπεί θα επιστραφούν. Ο Ιερεμίας αντιτίθεται και συμβολικά θέτει ζυγό στον τράχηλό του, για να δηλώσει ότι θα είναι δούλοι του Ναβουχοδονόσορ. Ο ψευδοπροφήτης Ανανίας σπάζει το ζυγό πάνω στον τράχηλο του Ιερεμία, για να τονίσει την αποτίναξη του ζυγού των Βαβυλωνίων. Ο Ιερεμίας απαντά: «Έσπασες ξύλινους ζυγούς; Σιδερένιους θα θέσει ο Θεός στον τράχηλό σας».

Ο Σεδεκίας τήρησε συνετή πολιτική προς τους απεσταλμένους των άλλων περιοχών και ενέκρινε την γνώμη του Προφήτη Ιερεμία. Όμως, κατά το 588 π.Χ., ο φαραώ της Αιγύπτου Ουαφρής επαναστατεί κατά των Βαβυλωνίων. Το φρόνημα των Ιουδαίων αναπτερώνεται και λαμβάνουν και αυτοί μέρος στην επανάσταση αυτή. Ο Ιερεμίας τους αποτρέπει από το να συμμαχήσουν με τους Αιγυπτίους κατά των Βαβυλωνίων. Οι Ιουδαίοι δεν υπακούν και επαναστατούν. Ο Ιερεμίας επιμένει ότι η πόλη των Ιεροσολύμων θα καταστραφεί. Οι άρχοντες τον ρίχνουν σε λάκκο βορβορώδη, διότι με τον τρόπο που ο Προφήτης ομιλούσε παρέλυε τα χέρια των πολεμιστών. Με την επέμβαση όμως του Αβδεμέλεχ αποσύρεται από τον λάκκο. Η πόλη των Ιεροσολύμων καταλαμβάνεται και ο βασιλέας Σεδεκίας συλλαμβάνεται, τυφλώνεται και οδηγείται στη Βαβυλώνα. Η πόλις παραδίδεται στις φλόγες.

Κατά την τέταρτη περίοδο της δράσεώς του, ο Ιερεμίας, μετά την άλωση της Ιερουσαλήμ, αποφασίζει να διαμείνει πλησίον του Γοδολίου. Τον Γοδολία, ο βασιλέας Ναβουχοδονόσωρ εγκαθιστά κυβερνήτη της Ιουδαίας. Μετά από λίγο, όμως, ο Γοδολίας δολοφονείται και ο Ιουδαϊκός λαός, φοβούμενος την τιμωρία από τους Βαβυλωνίους, αποφασίζει να απέλθει στην Αίγυπτο παρά την γνώμη του Ιερεμίου και την εντολή του Θεού. Χωρίς την θέλησή του, παίρνουν μαζί τους και τον Ιερεμία, ο οποίος κηρύττει και στην Αίγυπτο. Προλέγει την εισβολή του Ναβουχοδονόσωρ, η οποία και έγινε. Εκεί οι Ιουδαίοι περιπίπτουν σε ειδωλολατρία. Ο Προφήτης επέρχεται και πάλι εναντίον αυτών. Εκείνοι όμως δεν υπακούουν και ο

Προφήτης προλέγει την καταστροφή τους.

Ο Προφήτης Ιερεμίας λιθοβολήθηκε από τους συμπατριώτες του στην πόλη Τάφνα της Αιγύπτου ή απήχθη μαζί με τον Βαρούχ αιχμάλωτος από τον βασιλέα Ναβουχοδονόσωρ σε κάποια εισβολή του στην Αίγυπτο το 568 π.Χ., ως λέγει κάποια Ραββινική παράδοση.

Η Σύναξη αυτού ετελείτο στο ναό του Αποστόλου Πέτρου, που ήταν κοντά στην Μεγάλη Εκκλησία.

Το βιβλίο του Προφήτη Ιερεμία στην Παλαιά Διαθήκη δεν παρουσιάζει μόνο υψηλές θρησκευτικές ιδέες, αλλά κυρίως μια ζωηρή θρησκευτική προσωπικότητα, διότι ο Ιερεμίας δεν κήρυττε μόνο, αλλά ζούσε την διδασκαλία αυτή με τόση επιμονή, ώστε όχι μόνο ο θάνατός του υπήρξε μαρτυρικός, αλλά και ολόκληρη η ζωή του ήταν ένα διαρκές μαρτύριο. Η διδασκαλία του Προφήτη Ιερεμία αφορούσε, α) τον άνθρωπο, β) τον Θεό και γ) το λαό του Θεού. Κέντρο και των τριών αυτών είναι η καρδιά, η βάση της προσωπικότητας του ανθρώπου.

Ἀπολυτίκιον (Κατέβασμα)

Ἦχος α’. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Ἐκ γαστρὸς ἡγιάσθης τὴ προγνώσει τοῦ Κτίσαντος, καὶ προφητικῆς ἐπληρώθης ἐκ σπαργάνων συνέσεως, ἐθρήνησας τὴν πτῶσιν Ἰσραήλ, σοφὲ Ἱερεμία ἐν στοργῇ, διὰ τοῦτο ὡς Προφήτην καὶ Ἀθλητήν, τιμῶμεν σὲ κραυγάζοντες, δόξα τῷ σὲ δοξάσαντι Χριστῷ, δόξα τῷ σὲ στεφανώσαντι, δόξα τῷ χορηγούντι διὰ σοῦ, ἡμὶν τὰ κρείττονα.

Ἕτερον Ἀπολυτίκιον

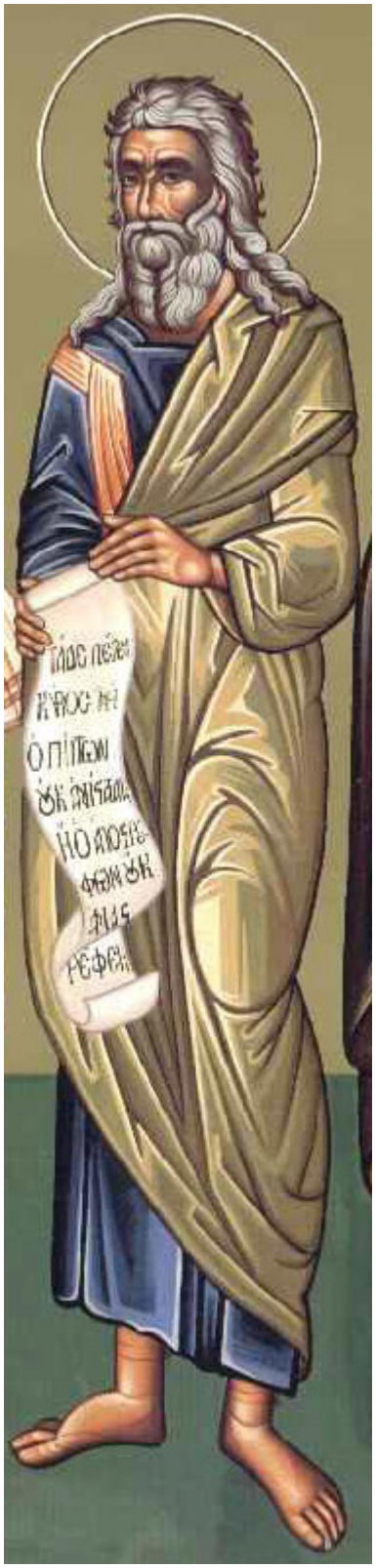
Ἦχος β’.

Τοῦ προφήτου σου Ἱερεμίου τὴν μνήμην, Κύριε, ἑορτάζοντες, δι᾽ αὐτοῦ σὲ δυσωποῦμεν· Σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Οπτικοακουστικό Υλικό

Ακούστε το απολυτίκιο!

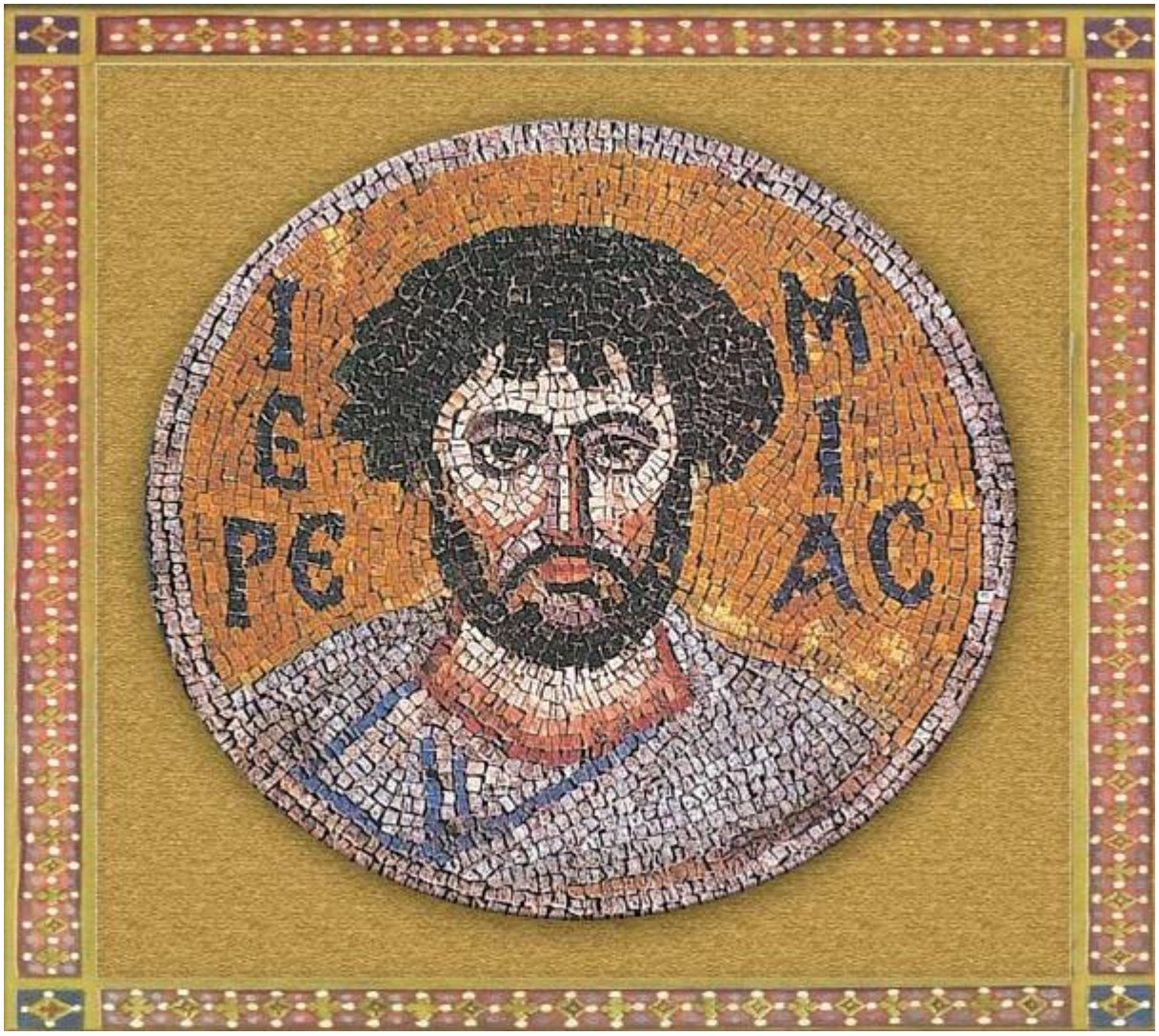
Αγιογραφίες / Φωτογραφίες



Προφήτης Ιερεμίας



Προφήτης Ιερεμίας



Προφήτης Ιερεμίας

Πηγή: saint.gr